

**JORNADA TERRITORIAL
INFORME DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ**

Badalona, 27 de febrer de 2002

<i>Tema 1. L'atenció a la diversitat i l'assoliment dels aprenentatges instrumentals bàsics a primària</i>	Idees bàsiques	Grup
Quins haurien de ser els aprenentatges bàsics?	<p>Els aprenentatges bàsics que es reconeixen per a cada una de les etapes són:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A infantil: hàbits (ordre, organització...), responsabilitat i autonomia (independència, saber fer les coses ells tots sols...). • A primària: ús comunicatiu de la llengua (llegir, escriure, saber-se expressar, saber-se comunicar) i càlcul bàsic. Es considera que aquests aspectes, ben treballats (no només mecànicament) són clau per a un bon aprenentatge posterior. 	P p
Per què no es treballen a fons aquests aprenentatges?	<p>Desplegament curricular</p> <ul style="list-style-type: none"> • A primària, la reflexió sobre el que seria bàsic i <u>la selecció de continguts nuclears és difícil</u> perquè els mestres tenen la pressió d'un currículum molt ampli i també la pressió de les famílies (per comparació entre els CEIPs). • L'aprenentatge de la lectura és molt artificios i complex. Cal <u> cercar estímuls i motivació</u>, perquè gairebé tot arriba de manera textual. <p>Recursos i suports</p> <ul style="list-style-type: none"> • Com més grans són els alumnes, <u>més difícil és intervenir per donar-los suport</u>. Tot és molt repetitiu i a l'alumnat cada vegada l'engresca més el que ve de fora de l'escola. • Tot i que la detecció dels alumnes amb problemes es fa aviat, els serveis de suport (p.e.: EAP) no tenen disponibilitat d'atendre'ls (temps, diversitat de centres), per això <u>les dificultats es tracten massa tard</u>. • Els pocs recursos dels quals disposa el centre, es destinen <u>als cursos superiors</u> (hi ha molta pressió pel pas a secundària) 	P P P P P
Quines propostes poden ajudar a pal·liar el problema?	<ul style="list-style-type: none"> • Intercanvi d'experiències • Coneixement d'estratègies que tinguin èxit. 	P P

<i>Tema 2. L'atenció a la diversitat i el trànsit de l'educació primària a la secundària</i>	Idees bàsiques	Grup
Quins problemes planteja?	<ul style="list-style-type: none"> • En aquest traspàs es perden alumnes perquè els diferents agents socials no estan coordinats, malgrat que se sap perfectament des de primària quins nens i nenes són absentistes i problemàtics. No s'hi intervé perquè no es vol fer. • L'estructura de l'institut complica el que ja era complicat a 7è i 8è. • L'alumnat constata que el professorat és molt més rígid a secundària. 	CE P CE
Quines experiències de coordinació es porten a terme?	<ul style="list-style-type: none"> • Es traspasa informació escrita, complementant-la amb visites i entrevistes entre professorat dels dos centres. 	P
Què haurien de fer els centres per adequar-se a l'alumnat procedent de primària?	<ul style="list-style-type: none"> • Reduir professorat (no crèdits variables), concentrar assignatures en un professor, acció tutorial intensa. • Fer de la convivència un aspecte nuclear, ja que quan es treballa per la convivència, puja el nivell d'aprenentatge i, quan hi ha condicions per a l'aprenentatge, hi ha una convivència més fluida. • Incrementar el protagonisme de l'alumnat conforme s'incrementa l'edat • Coordinar els projectes de primària i secundària • Organitzar el primer cicle de manera que en el moment d'entrar hi hagi la mínima dispersió possible de l'alumnat. Començar sense optativitat i una acció tutorial molt intensa. 	P CE CE CE P

Tema 3. L'atenció a la diversitat i el perfil i composició de l'alumnat als centres	Idees bàsiques	Grup
Principis que fonamenten l'opció per la diversitat	<ul style="list-style-type: none"> • La diversitat hi és sempre. És poc real i poc formatiu plantejar-se una “distribució equitativa” de l'alumnat. • La diversitat no és un perjudici per a cap alumne. Educar en la diversitat i en la convivència de persones diferents és el millor llegat de la formació. 	CE SE
Com es manifesta el problema?	<ul style="list-style-type: none"> • La diversitat no és només dintre d'un centre, sinó entre un centre i un altre. No és el mateix un centre d'un barri que d'un altre. El centre i la zona esdevenen indissociables. • Les expectatives de les famílies determinen la funció social de cada centre. Però això mai es fa explícit, sinó que resta com a “currículum ocult”. Per tant, són les expectatives socials (més que les disposicions administratives) el factor que més condiciona el tipus d'alumnat que té cada centre. • La composició social que predomina a cada barri determina el tipus d'alumnat. • L'Administració fa un tractament uniformitzador de tots els centres. • La resposta de l'Administració és excessivament lenta. • Alguns criteris normatius no responen a la realitat de l'alumnat. Per exemple, es considera negatiu que sota el paraigua de les NEE s'agrupi alumnat molt diferent (alumnes amb handicaps amb alumnat que es troba en situacions socials desfavorides). 	P /Ce SE P P P SE
Quines propostes de solució es plantegen?	<ul style="list-style-type: none"> • L'oferta curricular, organitzativa i de funcionament dels centres no pot ser homogènia, ha de ser una oferta adaptada al context. La llei pot tenir un esperit, pot tenir una normativa, però en la concreció d'això ha de donar els mitjans als centres i s'ha de donar facilitats. • Cal parlar de zones, de territori i de compensació en funció del territori. (Si un barri presenta cotes altes de concentració d'alumnat amb problemes, no té sentit fer-los sortir del barri per escolaritzar-los. El que s'ha de fer és una atenció preferent a tot el territori). • Per definir les zones i per poder-hi actuar caldrà tenir en compte el volum de cada territori. • Els centres han de tenir veu i marge per dotar-se de recursos (no solament els CAEP). Se'ls ha de dotar de totes les facilitats i de tots els mitjans que necessiten per tractar la població que tenen. 	SE/CE CE CE CE

<i>Tema 3. L'atenció a la diversitat i el perfil i composició de l'alumnat als centres</i>	Idees bàsiques	Grup
Quines propostes de solució es plantegen?	<ul style="list-style-type: none"> • Les Comissions de Matriculació esdevenen una eina útil per a reequilibrar la població escolar, tot i que si són eficaces és perquè sobrepassen els criteris normatius de matriculació. • S'han fet passos importants per distribuir alumnat d'incorporació tardana també als centres privats concertats. Però hi ha molta feina a fer per tal que no sigui molt diferent la igualtat d'oportunitats que tenen aquests alumnes, tant si assisteixen a la concertada com si assisteixen a la pública. 	<p>CE</p> <p>SE</p>

<i>Tema 4. L'atenció a la diversitat i les estratègies institucionals dels centres</i>	Idees bàsiques	Grup
S'han explotat totes les possibilitats que ofereix la LOGSE?	<ul style="list-style-type: none"> • La <u>LOGSE no s'ha aplicat</u>, malgrat la generalització. Els postulats que comporta no s'han aplicat mai. 	SE
El currículum, és realment obert i flexible? Permet adequar-se a les possibilitats de l'alumnat i del context?	<ul style="list-style-type: none"> • Sota la pretesa flexibilitat del sistema, el que es dona en realitat és una <u>uniformitat curricular i metodològica</u> que fa molt difícil integrar tothom. • La LOGSE no preveu la <u>possibilitat de diversificacions curriculars</u> abans dels 16 anys, fet que no facilita la integració, sinó la segregació. • El que cal assolir a cada cicle <u>no respecta els ritmes madurats</u> de cada alumne/a en particular. • Ja des de l'educació infantil hi ha <u>massa continguts</u> a treballar segons el DC. A més, es fa difícil compaginar el que és prescriptiu amb allò que cada centre considera que cal fer, perquè el que és prescriptiu es viu com a aclaparador. • Els continguts <u>dimensionen especialment la vessant cognitiva</u>, mentre la resta de capacitats queden més desdibuixades. • Les <u>proves externes</u> afegeixen més pressió i incrementen el biaix cap als continguts conceptuals. • L'ESO està condicionada per <u>la pressió que exerceix el batxillerat</u> 	<p>SE</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>SE</p> <p>CE</p> <p>P</p>

Tema 4. L'atenció a la diversitat i les estratègies institucionals dels centres	Idees bàsiques	Grup
Fins a quin punt les tradicions culturals i organitzatives dels centres permeten fer un ús adequat dels recursos de què es disposa?	<p><i>Cultura escolar</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Un percentatge alt del professorat continua <u>sense assumir el vessant més formatiu</u> de l'educació. • A l'ESO, hi ha conflicte entre educar o ensenyar. • Un sector import del professorat mostra resistències al canvi. • Una bona part del <u>professorat no té formació</u> en habilitats d'empatia, d'escolta i de millora de l'autoestima de l'alumnat i de connexió personal amb l'alumnat. • El professorat de secundària <u>està molt especialitzat</u> en la matèria i li manca preparació pedagògica per poder arribar a l'alumne. <p><i>Tradicions metodològiques</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Les metodologies dominants a secundària <u>exclouen bona part de l'alumnat</u>. <p><i>Tradicions avaluatives</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>L'avaluació no té en compte el punt de partida de cada alumne/a</u>. <p><i>Tradicions organitzatives</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • El sistema és vulnerable perquè es <u>manté l'individualisme</u> en l'acció i no es fomenten projectes col·lectius. • <u>El treball dels centres està burocratitzat</u>. Falten objectius compartits que donin sentit a la pràctica. • <u>Falta temps</u> per poder reflexionar i millorar allò que no funciona. • <u>La situació dels centres no és estable</u>, canvia d'un curs a l'altre. Un centre pot canviar radicalment del juny al setembre. • <u>L'estructura organitzativa impedeix el canvi</u>. El horaris, els serveis, els edificis... tot està pensat per fer una classe darrera l'altra. • <u>Tasques no docents absorbeixen en excés</u> i no aporten res <p><i>Manca de recursos</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Falten recursos</u>. Per aconseguir recursos específics (estimulació precoç, fisioterapeuta...) s'ha de fer molta burocràcia i sovint no s'obté. Altres vegades el recurs desapareix sense que s'hagi fet una avaluació de la seva utilitat. • <u>A primària és difícil atendre les individualitats</u>. La major part del temps el professorat és tot sol a l'aula. (Si un nen no controla els esfínters s'ha de deixar els altres vint-i-quatre sols). • Sovint es creu que amb més recursos tot aniria millor, però l'experiència demostra que s'ha arribat a baixar molt les ràtios i tampoc s'ha millorat massa. <u>Moltes d'aquestes propostes es fan per inèrcia i tampoc s'avaluen</u>. La major part del temps el professorat és tot sol a l'aula. 	<p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>SE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>SE</p> <p>SE</p> <p>SE</p> <p>P</p> <p>SE</p> <p>CE</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>CE</p>

<i>Tema 4. L'atenció a la diversitat i les estratègies institucionals dels centres</i>	Idees bàsiques	Grup
Fins a quin punt les tradicions culturals i organitzatives dels centres permeten fer un ús adequat dels recursos de què es disposa?	<p>Tradició d'aïllament de l'entorn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hi ha un fort <u>desajustament entre els valors de l'escola i els de l'entorn</u>. Les famílies deleguen, l'entorn no els afavoreix. • Hi ha desajustament entre l'entorn familiar (molt permissiu) i el que exigeix l'escola. L'aprenentatge comporta un esforç que s'ha d'estimular des de la família. • La diversitat és impossible d'atendre si els únics implicats són els mestres. 	SE SE CE
Fins a quin punt s'ha avançat?	<ul style="list-style-type: none"> • A la major part de centres <u>hi ha hagut canvis</u>, però cal temps (acompanyat de recursos i de major implicació del professorat). • El professorat considera que és un avenç <u>fer UAC a primer cycle</u>. • En canvi, és considera <u>molt qüestionable fer UAC a primer cycle</u>, ja que “etiqueta” des de massa aviat i afavoreix l'acomodació a un determinat rol. • Els canvis s'han fet amb <u>solitud i amb voluntarisme</u>. • A primària, es dediquen <u>moltes hores a buscar alternatives per atendre l'alumnat</u>. Per exemple, es prova el treball per parelles i s'estudia la composició d'aquestes parelles. En general, es fa amb pocs recursos. • S'han fet <u>progressos en l'escolaritat compartida</u>, aprofitant els coneixements i els recursos del professorat d'educació especial, ja que l'escola especial sembla que és un marc molt poc estimulant per als nens i nenes amb NEE. Malgrat això, no existeix encara un marc legal ni administratiu que ho empari, ja que des del 97 hi ha normativa pendent de desenvolupar-se. • En canvi, des d'altres punts de mira es considera que no està ben resolta la incorporació d'alumnat amb dificultats psíquiques en els centres ordinaris. 	P P CE P P P SE

<i>Tema 4. L'atenció a la diversitat i les estratègies institucionals dels centres</i>	Idees bàsiques	Grup
<p>Què caldria fer per explotar les possibilitats que ofereix la llei?</p>	<p><i>Estratègies globals</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Incrementar els recursos de l'educació primària</u>, ja que és el moment més adequat perquè no esdevinguin crònics o irreversibles. • <u>Atenció especial al clima de centre</u>, sobretot a secundària. • <u>Afavorir l'autonomia de centre</u>. Facilitar que cada centre planifiqui i negociï els seus recursos en funció de les seves necessitats. • Afavorir <u>plantejaments dinàmics</u> (flexibilitat, adaptació necessitats canviants, creativitat...) <p><i>Canvis en els continguts</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Reduir la càrrega conceptual</u> del currículum de l'ESO. • <u>Seleccionar continguts que connectin</u> més amb la realitat del jovent. • <i>Canvis metodològics</i> • Incorporar <u>innovacions metodològiques que permetin més recerca</u>, més indagació. (Des de l'ajuntament s'ofereixen 6 o 7 projectes per estimular aquesta mena de treballs a l'ESO). <p><i>Canvis organitzatius</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Millorar la coordinació del professorat (cicle, intercycles, departaments, equips educatius...) • <u>Reduir l'optativitat</u> i el nombre de professors/es a primer cicle d'ESO. • Estimular el progrés de l'alumnat amb més <u>possibilitats per l'aprenentatge</u>. • <u>Fer itineraris diferents</u> al segon cicle de l'ESO. • En canvi, <u>evitar els itineraris diferents</u> a segon cicle de l'ESO Reforçar recursos i dedicació professional i adoptar estratègies d'orientació, com a alternativa als itineraris. <p><i>Formació del professorat</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Formació centrada en la pràctica d'aula.</i> • <i>Estimular les pràctiques que comportin ajudar a progressar l'alumnat amb més dificultats.</i> <p><i>Connexió amb recursos cívics i socials</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Els centres haurien de ser espais de relació</u>. No només un lloc on es reben classes. Molts més agents hi haurien d'entrar i treballar-hi des de dintre. • <u>Afavorir l'escola de pares</u>. 	<p>CE</p> <p>CE</p> <p>SE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>SE/P</p> <p>SE/P</p> <p>SE</p> <p>CE</p> <p>SE</p> <p>CE</p> <p>SE/ CE</p>

<i>Tema 5. L'atenció a la diversitat a la sortida de l'ESO: el trànsit a les vies posteriors de formació i d'ocupació</i>	Idees bàsiques	Grup
Cal incorporar la formació per a la vida activa a l'ESO?	<ul style="list-style-type: none"> • Cal <u>formar per a la vida activa</u> l'alumnat de l'ESO, incorporant-hi aprenentatges menys acadèmics. 	SE
Quins problemes planteja l'actual situació?	<ul style="list-style-type: none"> • El professorat dels IES està <u>massa encotillat pels requeriments administratius</u>. No hi ha cap possibilitat de comptar amb altres professionals (fusters, pintors, paletes...) que puguin aportar-hi la seva experiència. • Hi ha <u>descoordinació entre els recursos</u> que ofereixen les diferents administracions (administració local, ensenyament, benestar social, treball...) i, a més, les franges d'edat que atenen cadascuna d'elles són excessivament rígides. (Un nen no se'n va a dormir essent un nen d'ensenyament i es desperta essent un home de treball). • Les <u>sortides de l'ESO són excessivament rígides</u>. Per exemple: per normativa, un alumne que aprova no pot accedir a una de les moltes propostes que ofereixen els PGS, que són per a l'alumnat que no obté el graduat. 	SE SE SE

Tema 7. L'atenció a la diversitat en el cas de l'alumnat d'incorporació tardana	Idees bàsiques	Grup
Quins problemes es perceben?	<ul style="list-style-type: none"> • Es fa una reflexió sobre la tendència a estereotipar la percepció dels nou vinguts des dels centres com a persones amb problemes. Moltes persones vénen amb moltes ganes d'aprendre. Els principals problemes que pateixen són de tipus socioeconòmic. • El problema de la llengua no està regulat. Es diu que el català és la llengua vehicular, però el seu ús depèn de cada centre i de cada professional. • A part dels problemes de la llengua, hi ha els problemes culturals. Partim d'un desconeixement profund de la realitat de les altres cultures, desconeixem el que han treballat abans. • Els TAE serveixen per garantir una comunicació mínima. Quan s'integra l'alumne a l'aula té moltes dificultats per seguir, si no es continua donant-li suport. Sol passar que l'alumne es desestructura. El que en principi era un problema lingüístic, es converteix en un problema social, per manca de suport permanent. • El problema és més greu per a les persones que arriben tard. No només si tenen una escolarització tardana, sinó si aquesta escolarització la fan a 3r o a 4t. d'ESO. Aquests alumnes tenen poques possibilitats amb els recursos que hi ha. 	SE SE SE SE SE SE
Quines propostes d'intervenció es fan?	<ul style="list-style-type: none"> • Caldria conèixer el currículum del país d'origen i la manera de treballar. Disposar d'una selecció de terminologia a l'aula, mínima a utilitzar, especialment a ciències socials i a experimentals. • Caldria més recursos per als que arriben molt tard i flexibilitzar més el sistema. Moltes d'aquestes persones arribarien a assolir el objectius si continuessin al centre fins als divuit anys. • Caldria regular el tema de la llengua. Si és el català la llengua d'aprenentatge, que es faci un tractament com el que es va fer en la normalització, que s'usi com a llengua vehicular i que es regulin els ritmes i els moments d'aprenentatge per a la segona llengua: el castellà. 	SE SE SE

Tema 8. L'atenció a la diversitat en el cas de l'alumnat amb trastorns comportamentals greus	Idees bàsiques	Grup
Quin tipus de problemes es detecten?	<ul style="list-style-type: none"> • La convivència i la instrucció no són coses separades, són complementàries, però <u>l'aprenentatge més específic de l'escola</u> costa de realitzar perquè <u>el context social i els valors no ho faciliten</u>. • A secundària, <u>l'alumnat és un producte que entra i surt pel mecanisme de la petita fàbrica</u>. No es té en compte la seva opinió. És un subjecte passiu. • Sobretot a secundària hi ha <u>molts alumnes que s'avorreixen</u>. • En els centres, <u>els recursos</u> per atendre la diversitat són clarament <u>insuficients</u>. La dotació de plantilles i l'organització escolar estan pensades per fer un aprenentatge transmissiu. • Per tal de flexibilitzar les metodologies de treball a l'aula i fer-les més atractives per al conjunt de la població escolar, el professorat constata que a <u>secundària no són possibles gaires canvis</u> metodològics, que la pressió del programa és molt gran. • <u>L'alumnat que rebutja el sistema</u> necessita un perfil de <u>professorat específic</u>. És un problema que es destinin persones per atendre la diversitat que no tinguin el perfil idoni. En aquesta qüestió, com en tot, prevalen els criteris burocràtics i administratius. • Segons l'alumnat, a secundària <u>hi ha professorat</u> que sembla que tingui por de l'alumnat. Li costa d'imposar-se i tendeix a "<u>dimitir de la funció educadora</u>". • Pels alumnes, alguns problemes vénen per la <u>falta de comprensió del professorat</u>. Perceben que se'ls exigeixen coses que no sempre estan en condicions de fer. • També, segons l'alumnat, la conflictivitat i, fins i tot, la violència interna i externa que hi ha en alguns centres fa que molts alumnes tinguin por d'anar-hi. Molts <u>alumnes se senten desprotegits davant de la conflictivitat</u>. • <u>La presència d'alumnes conflictius</u> marca la imatge del centre per a l'alumnat i les famílies. Hi ha conflictes a les portes dels instituts que deterioren molt la convivència. • Malgrat la imatge que se'n pugui tenir, <u>no hi ha centres sense diversitat</u>. • Sembla que l'única mesura institucional per combatre la violència, sigui <u>l'expulsió</u>, que no és una solució, ja que <u>envia el noi o la noia a un espai buit</u>, perquè al carrer o a casa <u>ningú no entoma el problema</u>. Sembla que la figura de la persona "educador/a de carrer" ha desaparegut. • <u>La franja d'alumnes de 14 a 16 anys té molt poques possibilitats de lleure</u>. Només té l'opció del carrer. • <u>Hi ha pèrdua d'alumnat per absentisme a primària i a secundària</u>. Una gran part de l'absentisme va més enllà del sistema escolar, i deriva de diferència de cultures. 	<p>CE</p> <p>CE</p> <p>SE SE</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE CE</p> <p>CE</p> <p>SE</p>

Tema 10. L'atenció a la diversitat i el compromís i coresponsabilització social amb l'educació.	Idees bàsiques	Grup
Com es manifesta el problema?	<ul style="list-style-type: none"> • Hi ha osmosi natural entre l'institut i la vida externa. Les fames creades als instituts no són per la gent que hi ha a dins, sinó per la gent que hi ha a fora. • Els i les adolescents justament expressen problemes que tenen més a veure amb la societat educativa, o amb la ciutat educativa o el barri educador, que no estrictament amb el que passa dins de les aules. • Hi ha desajustaments estructurals entre famílies i escola. Falta trobar l'equilibri. • Les famílies solen col·laborar més a infantil i a primària, però cada cop ho deleguen més. • Hi ha un desajustament important entre els valors de l'escola i els que es difonen a la societat. 	<p>CE</p> <p>CE</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p>
Quines propostes de solució es plantegen?	<ul style="list-style-type: none"> • L'educació de tots, i especialment dels adolescents, difícilment es pot abordar al marge de la societat, de la comunitat. • Cal consolidar espais educatius de relació. Hi ha una necessitat social de repensar i d'estructurar serveis al voltant de l'educació en el temps no escolar: els esplais i els centres juvenils constituint una xarxa d'oferta educativa i d'espais educatius de relació i d'autoorganització dels adolescents que no sol estar prevista en les polítiques oficials. • Cal planificar aquesta xarxa de serveis i d'ofertes, especialment per a la franja de 12 a 16 anys, que és quan els joves tenen menys autonomia i se'ls veu asseguts per les voreres i places sense cap alternativa de lleure. • Cal reconèixer l'acció de l'educació no formal. L'educació no està exclusivament a les mans del professorat, sinó que és una responsabilitat compartida amb la resta de la societat i, sobretot, amb una sèrie d'agents socials, com és ara els educadors socials, els animadors... • Cal emprar el territori com a marc per afavorir la formació permanent i la millora de professional dels i les docents i altres serveis educatius, afavorint trobades de debat i d'intercanvi d'experiències amb èxit, de forma reconeguda, certificada i, fins i tot, de forma remunerada. 	<p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>CE</p> <p>SE</p>